

Písnička na cestu a do nepohody

Rožnov, Střítež: 30.6.2019

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Jr 3, 19 – 4, 2

Text: Ž 121 *Píseň k pouti. Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi. Nedopustí, aby uklouzla tvá noha, nedříme ten, jenž tě chrání. Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele. Hospodin je tvůj ochránce, Hospodin je ti stínem po pravici. Ve dne tě nezasáhne slunce ani za noci měsíc. Hospodin tě chrání ode všeho zlého, on chrání tvůj život. Hospodin bude chránit tvé vycházení a vcházení nyní i navěky.*

Tento žalm patří do souboru poutních písní, které se modlili Izraelci na svých pravidelných cestách do jeruzalémského chrámu. Jsou to však písně na každou cestu, kterou člověk podniká, ať už je služební nebo výletní. Je to modlitba, která může pomoci, když procházíme těžkými úseky života. Písnička do deště a do mrazu. Může si ji zpívat řidič jedoucí v noci po dálnici, aby neusnul. Může si ji tiše opakovat, kdo nemůže večer usnout. Pomůže těm, kdo si neví rady a bojí se něco rozhodnout. Je to píseň, která může dát sílu těm, kteří věří Bohu a čekají na jeho pomoc.

Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? Žalmista je na své cestě obklopen horami, jejichž vrcholky ho přitahují. Ne však jako horolezce a dobyvatele. Na horách bylo tehdy běžné hledat duchovní podporu. Na horách stály svatyně různých božstev, kam stačilo zajít a vyžádat si pomoc. Kdo přinesl příslušnou oběť, tomu dali pohanští kněží požehnání pro cokoli. Mělo to však jednu vadu – ty hory byly všude kolem. A na každé jiná svatyně a jiné božstvo. Bylo to podobné, jako když dnes obíháte úřady a potřebuje stále nová a nová razítka. Nebo když běháte od jednoho nákupního střediska k druhému, abyste měli zboží nejlevnější. Nebo od jedné církve ke druhé, abyste měli co největší duchovní zážitek. Člověk pořád někam vzhlíží a dělá si falešné naděje.

Ale biblický poutník si nechává zajít chuť. Neběhá od hory k hoře, neběhá od jednoho léčitele k druhému, nezkouší různé duchovní techniky, nestřídá faráře ani duchovní prostředí. Žalmista má odvahu říci: Já vlastně nevím, odkud mi přijde pomoc. Nemám žádnou horu, kam stačí jen zajít, a dostanu, co chci. Nemám nic hmatatelného, jistého, zajištěného ani zaplaceného. Vím jen jediné: Moje pomoc je od Hospodina. Ale jak mi pomůže, to není v mé moci ani režii.

Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi. V hebrejštině se dá pouhou volbou předložky „od“ – která v sobě skrývá odkaz na společenství – vyjádřit, že Boží pomoc nemáme čekat od náhodného zásahu shůry, jako když náhle někam udeří blesk, ale od trvalého vztahu s Bohem. Boží pomoc je v poznání a důvěře, že Hospodin je stále s námi, v dobrém i zlém. Boží pomoc přichází „od společenství s Hospodinem“. Boží pomoc k nám nepřichází odněkud zdaleka, ani nahodile. Není třeba si ji vykřičet ani zasloužit. Je nám stále přítomná. Boží pomoc spočívá v tom, že nikdy nejsme sami.

Zatímco ostatní bohové zůstávali na svých horách a muselo se za nimi stoupat až do oblak, Hospodin je Bůh, který je nám nablízku. Jde s námi cestou i necestou. Pomoc od Hospodina je jiná, než většina lidí čeká. Pán Bůh neplní naše okamžitá přání. Boží přítomnost a jeho Slovo nám však dává sílu, inspiraci, motivaci a podporu – abychom dokázali změnit svůj život k lepšímu, buď vlastními silami a prostředky, nebo s pomocí druhých. Tuto duchovní podporu však člověk potřebuje víc než všechny peníze a úspěchy.

Možná jste si všimli, že tento žalm je napsán jako rozhovor. První část zpíval jednotlivec jako otázku a v druhé části mu kněz odpověděl. Nebo se poutníci rozhlédli po okolních horách s otázkou, kde najdou pomoc, a jako odpověď jim přišlo požehnání, které recitoval kněz. Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi. Nedopustí, aby uklouzla tvá noha, nedříme ten, jenž tě chrání.

Odpověď má formu požehnání, a proto se vnucuje otázka, co je to vlastně požehnání a jakou roli má v našem životě? Jestliže říkáme, že modlitba je rozhovor s Bohem, je požehnání odpovědí na naši modlitbu. Mohli bychom říci, že požehnání je slavnostní vyhlášení Boží vůle. Něco, co stále platí, ale co přesto potřebujeme stále znovu slyšet. Je to Boží láska, která se skrze žehnající slovo stane viditelná a slyšitelná. Tak jako voda při křtu je znamením odpuštění hříchů a víno s chlebem zviditelněním Kristovy oběti na kříži, stává se slovo požehnání manifestací Boží moci a blízkosti. Je jako pohlazení od mámy, než jdeme ráno do školy, políbení od ženy na cestu do práce, nebo esemeska, kterou nám pošlou přátelé do nemocnice před operací. Je to Boží zaslíbení, které žehnající nechá hlasitě rozeznět, a kdo tomuto slovu uvěří, je jím posílen.

„Nedopustí, aby uklouzla tvá noha, nedříme ten, jenž tě chrání. Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele. Hospodin je tvůj ochránce.“ Starověký člověk byl obklopen přírodou a byl na ní závislý mnohem víc než my. Příroda dovede být jak známo neobyčejně štědrá, ale také macešská. Svět je zkrátka proměnlivý. Den střídá noc, teplo zima, déšť sucho, štěstí se obrací v neštěstí, zdraví v nemoc, život ve smrt. Odtud vždy pramenila a dosud pramení lidská nejistota a úzkost. I dávní bohové byli tehdy stejně proměnliví. Na jaře dávali život polím a stádům, na podzim však usínali a ztráceli sílu. Člověk je musel každý rok znovu budit a prosit, aby ho nechali žít.

Možná nám to dnes připadá směšné. My přece víme, že léto bude tak jako tak a každé ráno znovu vyjde slunce. Ale to je tak všechno... Ostatní věci – ať už je to kurs koruny, cena ropy nebo procento inflace – se stále mění. Co je však horší, mění se i lidské vztahy, poměry v zaměstnání, stejně jako naše nálady a stavy. Všechno je v pohybu a na nic se nedá spolehnout.

Jen Boží láska, ta se nemění. Nemá období aktivity a stagnace. Boží podpora se nestrídá jako počasí. Hospodinovo požehnání působí a pomáhá, když se nám daří, ale i když se nám nedaří. Boží láska nemá výkyvy. Není na ničem závislá. Ať je den nebo noc, ať je člověk hodný nebo neposlušný, ať máme víry na rozdávání nebo se nám jí nedostává - Hospodin nám stále fandí. Není třeba ho budít ani křisit. Jeho Slovo nám ukazuje cestu stále. Ve dne i v noci.

V následujících verších žalmista několikrát opakuje, že Hospodin je náš ochránce. Bible tu má na mysli strážní službu, kterou konali pověření lidé na hradbách měst. Aby ostatní mohli v klidu pracovat, strážný pozoroval, zda se nešíří oheň nebo zda se neblíží nepřátelé. Podobně nás střeží Hospodin svým Slovem. Díky němu člověk včas pozná hrozící nebezpečí. Při četbě biblického textu a jeho výkladu vidíme své minulé chyby i budoucí hrozby, abychom se jich mohli vyvarovat a včas se jim bránit. Boží ochrana není něco magického, ale docela reálná pomoc a ochrana, která nás provází celý život.

Pro žalmistu má však ještě jeden hlubší rozměr. „Hospodin je ti stínem po pravici. Ve dne tě nezasáhne slunce ani za noci měsíc.“ Slunce a měsíc jsou nejvýraznější představitelé sil a moci, které nás obklopují. Slunce je dárce života. Bez něj by nebylo světlo ani teplo. Nerostly by stromy ani rostliny. Ale slunce dovede také pálit a zabíjet. Jeho paprsky dovedou zemi rozpálit a vysušit na troud. Slunce nám dává všechnu energii, ale někdy je jí příliš mnoho. Z životodárného zdroje se stává smrtící zbraň. Podobnou vlastnost však nemá jen slunce. Například peníze jsou také dobrá věc a mnoho věcí si za ně koupíme. Ale kdo žije jen pro peníze, zničí si život. Podobně platí, že každý z nás potřebuje někdy pochválit a ocenit. Ale kdo žije pouze pro slávu a úspěch, může si zneprátnit celý svět. Také práce je dobrá a nutná. Ale kdo si neumí odpočinout, dlouho nevydrží a vyhoří jak svíčka. Nebo sexualita — jak je to krásná věc mezi těmi, kteří jsou si věrní, ale jaká zničující traumata působí tam, kde se vymkne kontrole. Díky Božím slovu se učíme přijímat dobrodiní těchto sluncí s patřičnou mírou. Nesmíme jim však propadnout. Nesmíme se jimi nechat vysušit a spálit.

Měsíc je zase symbolem sil, které člověka ovládají. Tak jako měsíc zvedá hladinu přílivu a odlivu, zmítá člověkem kdejaká nálada a pocit. Naše psychika je slabá a snadno ji něco rozhodí. Závist, touha po moci, pocit beznaděje, strach z nemoci, nenávisť k vlastnímu tělu, zklamání ze sebe samých, chronická únava či hyperaktivita. Dnes pomalu nenajdete člověka, který by byl plně psychicky zdravý a vyrovnaný.

Díky Božím slovu však můžeme s těmito zhoubnými vlivy lépe bojovat. Mnoho psychických problémů pramení z naší nejistoty, z falešného pocitu, že nás nikdo nemá rád a nikomu na nás nezáleží. Mnoho závislostí je přehnanou reakcí na to, když nás někdo nebere vážně a nechce nám rozumět. To, co nám chybí, je zdravé sebevědomí, jistota přijetí a lásky. Kdo žije ve společenství s Bohem, poznává, že jeho život má smysl a cenu v každé podobě. Kdo věří Bohu, smí mít jistotu, že je Bohem milován takový, jaký je - tlustý i hubený, úspěšný i neúspěšný, zaměstnaný i nezaměstnaný, poslušný i chybný, nadšený i unavený. Boží láska je velmi účinný lék na naše psychické kolísání a zmatky.

Důležité je povědět, jak nás Bůh před zlými silami chrání. Ať už je to slunce nebo měsíc - Hospodin nám dělá stín. Ve starověku se za stín rádi považovali mnozí vládci a králové. Slibovali svým poddaným klid a bezpečí, v kterém budou moci šťastně a klidně žít, zatímco král je bude svým vojskem chránit před všemi nepřáteli. Všichni víme, jak málo bezpečí nám může takový lidský stín poskytnout. Spoléhat na člověka přináší vždycky jen zklamání. Pouze Boží stín je spolehlivý, ale také velmi nespolehlivý. Zatímco slunce páli v neztenčené míře, nám smí být dobře, protože Bůh nechá ty paprsky pražit do sebe! Stín znamená ochranu, kdy si jeden stoupne před druhého a chrání ho svým tělem. Zatímco pro žalmistu to byl možná jen krásný básnický obraz, pro nás se stal reálnou skutečností. V Ježíši Kristu vzal Bůh na sebe naše bolesti a viny. Byl obětován místo nás, abychom si mohli být jisti, že nás už žádné slunce ani měsíc nezničí. Žádný náš hřích ani selhání již nemá takovou moc, aby nás mohlo připravit o Boží lásku a požehnání. Boží odpuštění však není nic laciného. Nebyli jsme vykoupeni ani zlatem ani stříbrem, ale převzácnou krví Božího Syna, který trpěl na kříži místo nás a pro naši spásu. To je ten blahodárný stín, v němž žijeme.

„Hospodin tě chrání ode všeho zlého, on chrání tvůj život. Hospodin bude chránit tvé vycházení a vcházení nyní i navěky.“ Závěrečné poněkud záhadné spojení dvou pohybů – vcházení i vycházení – je v Bibli ustáleným rčením pro příchod a odchod z chrámu. Lidé snadno uvěřili, že jsou chráněni na posvátném místě, ale měli obavy, že je ochrana opustí, až z chrámu vyjdou a budou se zas věnovat své každodenní práci. Mnoho lidí se opravdu cítí lépe, když jsou doma mezi svými a úzkost je přepadá, když jsou sami nebo mezi cizími.

Hospodinovo požehnání je ovšem univerzální. Netýká se jen náboženského života, ale i toho všedního. Hospodin žehná každé práci, která slouží dobrému cíli. V křesťanství se život nedělí na všední a posvátné. Hospodin nás zve do chrámu, ale pak nás odtud vysílá do světa jako své posly. Bůh nám žehná, abychom se i my sami stali požehnaním pro druhé.

Modlitba: *Pane, děkujeme ti, že na tomto světě nejsme nikdy opuštěni. Věříme, že tvá blízkost nás provází na každém kroku. Tvé požehnání nás drží a posiluje, když se nám nedaří a sklíčuji nás pochybnosti. Tvá pomoc je nenápadná, ale účinná. Díky, Pane, že svým Slovem působíš na naše rozhodování a jednání tak, aby se naše víra stala požehnaním při nás i pro naše bližní. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, odevzdáváme ti čas prázdnin a prosíme tě, připomínej nám svoji trvalou přítomnost. Odevzdáváme ti všechny všechny své blízké a milé, kteří se vydávají na cesty, dej, aby se z nich vždy v pořádku vrátili. Prosíme za rodiny s dětmi i bez dětí, za mladé, kteří se osamostatňují i za lidi, odkázané na pomoc druhých. Prosíme, aby ani o prázdninách nezůstával tento kostel prázdný a všichni přichozí aby nehledali jen příjemný chládek nebo zajímavou architekturu, ale především Boží slovo, společenství tvého lidu a tvoji blízkost. Modleme se za lidi nemocné, mladé i staré, prosíme za ty, kteří někoho ztratili, přimlouváme se i za ty, kteří pro svůj život někoho blízkého hledají. Amen.*